

”Kansantaloudellisesti on halvempaa ennaltaehkäistä kuin korjata jo rikkoutunutta.”

MIKÄ LÄSNÄOLEVA AIKUINEN ON?

”Toiminta on parhaimmillaan mielenterveystyötä, työnohjausta, yhteisöllistä ja hyvinvointia edistävää.”

Hän on matalankynnyksen tuki, joka edistää lasten, opettajien ja oppilashuollon hyvinvointia koulumaailmassa. Läsnaoleva aikuinen on yhteisöllisyyttä ja osallisuutta koulussa edistävä hanke, joka on myös **matalankynnyksen ennaltaehkäisevä ratkaisu syrjäytymiseen ja yleisiin haasteisiin.**

Hankkeen **keskeisenä tavoitteena** on tuoda oppilaiden ja opettajien arkeen kuuleva ja näkevä läsnäoleva terapia-alan ammattilainen osaksi kouluyhteisöä.

Hankkeen avulla:

- lisätään todistetusti oppilaiden ja opettajien hyvinvointia kouluissa
- vähennetään opettajien kiirettä, antamalla heille aikaa perustyönsä tekemiseen.
- puutumme lasten ja nuorten pahoinvoinnin poistamiseen, antamalla täsmäapua ja tukea suoraan ongelman ilmetessä.
- voidaan tukea koko koulun jaksamista tuomalla matalankynnyksen tuki oppilashuollon, erityisesti kuraattoreiden ja oppilaiden sekä opettajien avuksi.
- lisätään turvallisuuden tunnetta
- tuodaan ajanmukaista uutta näkökulmaa koulun arkeen

Hanke on pilotoitu Killan koulussa Keravalla 2018 keväällä mahtavien tuloksin. Pilotointia jatketaan hakemalla uusia yhteistyökouluja ja kuntia toiminnan vahvistamiseksi ja vakauttamiseksi.

Kohderyhmät

Hankkeen kohderyhmänä ovat 6-12 -vuotiaat lapset ja heidän opettajat sekä oppilashuolto. Hankkeen tulosten avulla toiminta jalkautetaan koko Suomalaiseen opetusmaailmaan integroiden kouluihin uusi tapa hoitaa haastavat asiat jo niiden alkumetreillä. Tuodaan osaavat ammattilaiset sinne missä tarve on suurin.

→ **Kohderyhmiä ovat lapset, opettajat ja oppilashuolto sekä välillisesti koko kouluyhteisö, perheet ja yhteiskunta. Yhteisöllistä oppilashuoltotyötä – silta opettajien ja oppilashuollon välillä.**

Tavoitteet

1. Olla **edelläkävijä** uudenlaisessa tavassa elää, kohdata ongelmia ja hoitaa niitä mahdollisimman matalalla kynnyksellä. Kun asioihin tartutaan heti niiden ilmetessä, ne eivät pääse eskaloitumaan kalliiksi ja pitkiksi prosesseiksi.
2. **Kehittää yhteistyössä** pilottikoulujen, opettajien ja oppilaisen sekä muiden alan ammattilaisten kanssa lasten hyvinvointia elämässä ja koulussa edistäviä käytänteitä.
3. **Lisätä** omalla esimerkillä ja käytännön toimilla oppilaiden, opettajien ja koko koulun henkilöstön **tietämystä** lasten kohtaamisesta sekä omasta **mahdollisuudesta vaikuttaa omaan ja koko yhteisön hyvinvointiin.**
4. **Edistää koko yhteiskunnan hyvinvointia, ennaltaehkäisevällä**, sosiaalisia taitoja kohentavalla ja matalankynnyksen ammattimaisella kohtaamisella.
5. Oppilaan **omaa toimintaa ohjaava malli.** Saadaan lapsi itse auttamaan itseään, taito kulkee läpi linjan lapsuudesta aikuisuuteen. Kehittää laaja-alaisesti elämäntaitoja vahvistavia kykyjä, tukemalla itsetuntoa, antamalla vahvistavia kokemuksia, tuomalla lapselle edes yksi luotettava aikuinen elämään. Sillä jo yhden merkittävän aikuissuhteen omistaminen voi pelastaa ihmishenkiä. Lastensuojelutyötä osaavan ja empaattisen aikuisen johdolla.
6. **Varhaisen puuttumisen** malli. Suoraan alakouluun tuotu tuki ennaltaehkäisee ja vähentää yläkouluikäisten ja nivelvaiheen mielenterveyden ongelmien eskaloitumista myöhemmin.
7. **Ehkäistä syrjäytymistä ja olla kansantaloudellinen vaihtoehto** hyvinvoinnin lisäämisessä. Yksi syrjäytynyt nuori maksaa yhteiskunnalle miljoonia. Yhden ihmisen panos tässä valossa on merkittävä säästökeino.

PILOTOINTI Keravan alakoulussa kevät lukukaudella 2018

Kooste

- 1) Opettajille syötetään jatkuvaan tahtiin lisää vaateita. Projekteja, raportointia, laaja-alaisia hankkeita, uutta opetussuunnitelmaa jne. Koulunkäyntiavustajista säästetään, kuraattorien läsnäolo vähenee oppilaitoksissa. Ja taas toisaalta oppilashuollon toimenkuvaa toivotaan laajennettavan vaikkakaan aikaa ei juuri saada lisää. Tässä Koulusisko (tällä nimellä toiminta pilotoitiin, Koulusisko toiminta sisälsi laajemman kokonaisuuden kuin Koulukeiju) oli oiva apu, linkkinä oppilashuollon ja opettajien välissä, tuomassa lasten asiaa esille. Tarttumaan asioihin heti kun ne havaittiin.
- 2) Hanke ei vaadi opettajilta lisää kuten esim. aiemmat hankkeet (Kiva-koulu tms) vaan tuo suoraan kohdistettua apua sinne, missä sitä kipeimmin tarvitaan.
- 3) Loppuhaastatteluihin kävi kyseenalaistamatta toteennäytetyksi, kuinka oppilaiden ja opettajien lisäksi myös psykologi, kuraattori, perheohjaaja ja opettajat sekä oppilaat hyötyivät läsnäolevan aikuisen tuesta.
- 4) **Pilotin haastattelutuloksia (n. 250 vastausta oppilailta / 10 opettajalta):**
 - Pilotihankkeessa raportoitu opettajien työhyvinvointi kasvoi tammikuun 6,7 →toukokuun 7,7.
 - Koulun yhteishengen raportoidaan kasvaneen tammikuun 6,9→ toukokuun 7,7.
 - 41% oppilaista kokee saaneensa aiempaa enemmän tukea, ohjeita, apua ja ymmärrystä koulussa.
 - yli 40% oppilaista kertoi koulusiskon läsnäolon vaikuttaneen omaan tai yhteisön hyvinvointiin.
 - 40% oppilaista kertoi turvallisuudentunteensa kohonneen kuluneen kevään aikana.
 - 74% oppilaista oli sitä mieltä että koulusisko on tarpeellinen koulun arjessa.
 - Tammikuussa oman luokan kanssa viihtyvyyden oppilaat arvioivat ka. 7,3 ja toukokuussa 8,0

Tavoitteena

- Saada tuotua koulumaailmaan helposti lähestyttävä aikuinen. Matalankynnyksen tuki, joka olisi läsnä koulupäivissä.
- Tarkoituksena luoda monistettava malli.
- Opettajat ovat ylityöllistettyjä ja tehtäväkuva laaja ja alati kasvava. Kohtaaminen jää helposti tapahtumatta. Oppilashuolto on paikalla muutamana päivänä viikossa, täystyöllistettyjä hekin.

Toteutumana

- Onnistunut, läsnäoleva ja helposti lähestyttävä aikuinen.
- Aikuinen jonka oma opettajankokemus sekä terapeutitiset läsnäolotaidot olivat tarpeen koulumaailmassa elämää opetteleville lapsille ja nuorille.
- Ratkaisukeskeinen lähestymistapa vakuutti oppilaat, opettajat ja oppilashuollon.
- Tapa kohdata auttoi oppilaiden lisäksi opettajia ymmärtämään oman kohtaamisensa solmukohtia ja vapautumaan niistä.

Opettajien kommentteja pilotin ajalta

"Toiminta on parhaimmillaan mielenterveystyötä, työnohjausta, yhteisöllistä ja hyvinvointia edistävä. "

"Merkittävä projekti, jossa varsinkin uuden näkökulman tuominen arkeen on arvokasta koko elämään vaikuttavia taitoja tuovaa toimintaa. "

"Ihan huikea matka, joka auttanut koko luokkaa. "

"Ihminen, joka on sammuttanut palon ennen kuin se on syttynytään. "

"Koko koulun hengen tukija, jonka toiminnalla on kauaskantoisia vaikutuksia. "

"On myös huomattu, että tämä tukimuoto on tie pois tulevista ongelmista, eli hyvin kansantaloudellista tukea ennen kuin ongelmat eskaloituvat suuremmiksi. "

"Oppilashuollon tukilisä. "

"Opettajille mallioppimisen mahdollistaja."

Oppilashuollon näkemyksiä toiminnasta pilotin ajalta, jotka myös kiteyttävät onnistumisen hyvin.

"Opettajalla, kuraattorilla eikä psykologilla ole terpeuttista osaamista ja kun lapsi käytöksellään haastaa opettajia, joten toiminta olisi tarpeellinen ja perusteltu lisä oppilashuoltoon. "

"Tukee koko yhteisöä."

"Kun lapsi oireilee, niin opettajan työ on muuttunut pedagogisesta vaativaan ihmishuhtetyöhön johon tukea ei ole saatavilla."

"Oppilashuollon kanssa ei päällekkäinen, vaan enemmänkin tukeva."

"Ratkaisu- ja voimavarakeskeisen osaamisen ja ajattelun tuominen kouluyhteisön käyttöön voimauttaa oppilaita ja opettajia koulumaailmassa, jossa arviointi, tavoitevaatimukset ja ongelmakeskeisyys värittävät tapaa nähdä lapsi."

"Koulusiskon työskentelyn painopiste on suunnitelmallisessa yhteisöllisessä työssä."

"Oppilashuoltolaki edellyttää oppilashuoltotyön painopisteen siirtämistä yhteisölliseen työskentelyyn. Koulusisko vastaa tähän tarpeeseen."

"Kuraattoreiden ja psykologien asiakkuuksissa korostuvat yhä useammin vaativaa erityistä oppilashuollon tukea tarvitsevat oppilaat (psykykkisesti oireilevat lapset ja nuoret, lastensuojelulliset huolet perheissä) ja tämä luo merkittäviä haasteita siirtää heidän työskentelyn painopiste kuntouttavasta, vaativasta oppilashuoltotyöstä lain edellyttämään varhaiseen ja ennaltaehkäisevään työhön. "

"Koulusiskon toiminta tukee perustason oppilashuoltotyötä matalan kynnyksen palveluna sekä vahvistaa yhteisöllisen tuen määrää kouluissa, kouluyhteisön hyvinvointia ja lapsen etuun perustuvaa toimintakulttuuria. "

"Koulusisko on omalla toiminnallaan tukenut myös koulun henkilökuntaa. "

"Koulumaailmassa on koettu kasapäin uusia malleja, hankkeita, työkaluja jne. Nämä kuormittavat yhteisöä, joka jo ennestään kamppailee lisääntyvän työmäärän sekä enenevien käytösongelmien kanssa. Terapiaosaaminen on uusi ratkaisu koulun arkeen, joka ei kuormita henkilöstöä."

"Sen aika on ohi, että aina vaan lähetetään oppilas johonkin, vaan kaikilla pitää olla mahdollisuus kohdata lapsi. Lasten edun mukaista on tuoda osaamista suoraan koulumaailmaan, tämä vähentää jonoa jopa erikoissairaanhoidossa."